

DELA VSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 50, za četril leta Din 150, za pol leta Din 300; za inozemstvo Din 700 (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglas, reklamacije in naročila na upravo Miklošičeva cesta (palača Delavske zbornice) I. nadstropje — Jugoslovanska strokovna zveza

Veličasten občni zbor Jugoslovanske strokovne zveze

Smernice našega dela.

(Poročilo načelnika Srečka Žumra.)

Treba je, da se na današnjem občnem zboru dotaknem važnejših dogodkov v preteklem letu.

Prvi tak za našo organizacijo važen dogodek je bil 16. september 1928. Naša Jugoslovanska strokovna zveza se je po svetovni vojni stalno osvobojevala vsakršnih zunanjih vplivov, ker je kot strokovna organizacija delavstva vsled svoje velike važnosti, ki jo hoče igrati v bodočnosti, morala in bo tudi morala tako postopati. Ona hoče in mora ostati na vse strani neodvisna delavska organizacija. To pa ni bilo po volji nekaterim krogom, kateri so hoteli imeti v Jugoslovanski strokovni zvezi le strankarsko ustanovo. Tendenca seveda ni bila nova, saj se je strokovno delavsko gibanje v povojnih razmerah vse splošno izrabljalo v strankarske koristi. Vsled takega postopanja z delavstvom je pa le to izgubilo vsako vero samo vase, v svojo lastno moč, ki se mora najjače odražati v strokovnem pokretu. Rezultat je bil ta, da je bila prava delavska moč zrušena. Dočim so se gospodarski krogi znali osvoboditi vsakega strankarskega upliva v svojih razrednih organizacijah, je delavstvo plavalo popolnoma v strankarskih vodah. Teh nalog se je naša JSZ prav dobro zavedala, zato je stremela samo za stvarnim delom. To njeno delo je pa naravno vzbujalo nezadovoljstvo v krogih, ki so stalno stremeli za tem, da se delavsko gibanje uklene v ozke strankarske sponke. — To medsebojno kresanje je privedlo tako daleč, da se je vršil dne 16. sept. preteklega leta sestanek raznih faktorjev. Na tem sestanku so naši zastopniki v svoji izjavi ugotovili, da nad delavskim gibanjem ne sme biti ničesar, kar bi ga v svobodnem razvoju kakorkoli oviralo. Padel pa je tudi predlog, da se zahteva absolutna pokorščina delavskih organizacij vodstvu SLS. Toda spriče neomajnega stališča naših delegatov se je sestanek končal s popolno zmago JSZ in ta dan se je njeno stališče še bolj utrdilo. Z žalostjo pa moram ugotoviti, da so se v tem času našli tudi tovariši, ki so dvomili o našem stališču in pa celo tovariši, ki so v najtežjem času metali celo kamenje na nas. Vendar pa treba ugotoviti, da so najstarejši borci za delavske pravice in naše najboljše sile kakor tov. Jože Gostinčar stale tudi v tem trenutku neomahljivo na naši strani.

Lansko leto se je vršil kongres Delavskih zbornic v Belgradu, katerega so se udeležili člani našega kluba v Delavski zbornici in sicer tov. Terseglav, Žužek, Pukšič in Kores.

Zastopnika JSZ tov. Terseglav in Pitako sta se udeležila kongresa naše internacionale, ki se je vršil v Monakovem 26., 27. in 28. septembra 1928. S tem korakom je naša Jugoslovanska strokovna zveza postala poznana tudi v krščanski mednarodni strokovni organizaciji in naša dva tovariša sta dobila točen vpogled v delovanje krščanskih strokovnih organizacij po drugih državah.

Za delavstvo važen je bil tudi 6. januar 1929. S tem dnem so prišle strokovne organizacije do svoje prave veljave tudi v javnem življenju, ker so edino le te ostale delavstvu kot sredstvo za doseganje njegovih pravic in pa v obrambo. Toda kmalu so pričeli dvigati

svoje glave »gospodarski krogi« ter zahtevali revizijo socialne zakonodaje. — Smatrali so ta moment za ugoden in pričeli pritiskati na javno mnenje, kako da je ta revizija nujno potrebna. Težak trenutek je nastal za delavstvo in delavske organizacije, ker nihče ni vedel, kako naj se brani in kako daleč pač sme samoobramba. Toda Jugoslovanska strokovna zveza je smatrala položaj za delavstvo za tako resen, da se je odločila napraviti odločen korak. Sklicala je na dan 27. januarja sejo vodstva, na kateri je delegatom predložila v sprejetje spomenico, na kralja, ministrskega predsednika in ministra socialne politike. V tej spomenici je pokazala, kako nevarno je za mirno sožitje v državi, ako bi imeli gospodarski krogi kakršenkoli upliv na merodajnih mestih za poslabšanje delavskega položaja v Jugoslaviji. Zahtevala pa je tudi v tej spomenici, da se socialna zakonodaja še izboljša vsaj v toliko, kolikor je za življenjski obstoj delavstva potrebno. Naša JSZ je bila prva, ki se je v tem položaju postavila odločno in jasno za delavstvo Slovenije in cele Jugoslavije.

Dne 3. marca 1929 se je vršila slovesna otvoritev Delavske zbornice v Ljubljani. Otvoritve so se udeležili v velikem številu tudi zaupniki naše JSZ in s tem dokumentirali, da je Delavska zbornica last vsega delavstva in da hočemo biti vsi delavci ene misli in enega hotenja.

Naš vrhovni cilj je, da morajo vsi zastopniki, zatirani in izkoriščani pod eno zastavo. Sprožili smo zato misel in podali konkretne predloge za ustvaritev enotne strokovne fronte vsaj v prvi etapi. Tako naj bi se izvolil nekaj vrhovni strokovni svet strokovnih sindikatov, ki naj bi spočetka uplival vsaj na medsebojno spoštovanje med člani posameznih strokovnih organizacij oziroma edinic v tovarnah, na drugi strani naj bi pa ta strokovni svet zasledoval potek strokovnega boja delavstva. Svojo zrelost za tako zblizanje smo mi dokazali že v Delavski zbornici, kjer naša delegacija zastopa smer pozitivnega in stvarnega dela za interese proletariata. Toda pri polemiki o enotni strokovni fronti, katero smo vodili v »Delavski Pravici«, tako da jo je lahko zasledovala najširša javnost, smo žal naleteli na ne še popolno razumevanje v nasprotnem taboru. Mi smo svojo besedo povedali in bodočnost nam bo dala brez vsakega dvoma prav.

Docela napačno mnenje se tudi pripisuje našem gibanju v javnosti. Mislim zlasti pomislek v katoliških krogih, češ, da je naše gibanje zgolj materialistično in da vsled svojega nastopanja rušimo mirno sožitje v katoliških vrstah. Večkrat smo se že pečali s tem vprašanjem, bodisi na sestankih, občnih zborih in v »Delavski Pravici«. To mnenje je popolnoma pogrešno in če se predbaciva vedoma, naravnost krivično. Vsaki živali je Bog ustvaril sredstvo, s katerim brani svoje življenje. Prav tako je dal tudi človeku razum, s katerim brani v sili svoje življenje in se bori za svojo eksistenco. Ni vseeno, ako družinski oče zasluži toliko, da pošteno prehranja svojo družino, jo lepo vzgaja in napravi iz svojih otrok vredne in poštene člane človeške družbe, ali pa jih vsled svojega premajhnega zaslužka za-

nemarja, da otroci ne dobe niti najpotrebnejše hrane, niti zadostne obleke in so vsled premale brige staršev prepričani samim sebi. Nam tudi ne more biti vseeno, kako se z delavstvom postopa vobče, ali se vsepovsod varuje dostojanstvo človeka ali ne. V teh vprašanjih smo mi prvi poklicani kot kristjani, da vse svoje sile zastavimo za tiste, ki so izkoriščani in ki trpe krivico. Sicer pa smo mnenja, da je v okviru katoličanstva mirno sožitje takoj mogoče, če se oni, ki socialno izrabljajo druge, temu svojemu mišljenju in delovanju odpovedo. Kajti tako mišljenje in delovanje sploh ni krščansko in kdor socialno pravično ne misli in ne dela, v katoliške vrste vobče ne spada. Za take je itak dovolj prostora v liberalnih meščanskih in kapitalističnih krogih.

Pri tako važni nalogi, ki jo delavci — krščanski socialisti — vršimo, mora biti tudi povdarjeno, da je in mora biti prva in največja briga vsakega našega člana in pokretaša strokovna organizacija. Sebe, ko smo tu izvršili svojo dolžnost, se moremo delavci posvetiti tudi kakemu drugemu potrebnemu delu v javnem življenju. Prvo pa je delavska organizacija! Tu se odloča naša usoda, tu se reže naš kruh in tu se končno uve-

javlja delavski vpliv na javno življenje. Jugoslovanska strokovna zveza in njene skupine kot razredne zastopnice delavstva morajo dobiti povsod svoj ugled in spoštovanje in naj se nikdar več ne primeri, da bi one zborovale po raznih podstrešjih in podzemskih lokalih naših izobraževalnih društev, kakor se je to primerilo že večkrat v pretekli dobi. Ne glede na to, da je vsako društveno ali pa javno življenje brez delavstva v naših krajih nemogoče, ampak že vsled svoje važnosti spada strokovna delavska organizacija v dvorano vsakega doma.

Vsak naš član je dolžan, da vse svoje sile in moči posveti našem krščansko socialističnemu pokretu. To dolžnost naj nam ne nalaga samo organizacija oziroma njeni funkcionarji, to dolžnost nam nalaga tudi On, pod čigar zavetjem smo si naredili ime krščanski socialisti. Vsak izmed nas bo moral prej ali slej dajati tudi odgovor za svoje delo pred Njim, ki nam po naših dušah govori in nam ukazuje, da smo zato na svetu, da se žrtujemo in delamo tudi za svojega bližnjega tako, kakor za samega sebe. Če bo ta duh vedno preveval vse naše tovariše in prijatelje, gremo nasproti veliki bodočnosti.

Potek občnega zbora

V nedeljo dne 26. t. m. se je vršil v dvorani palače Delavske zbornice v Ljubljani krasen občni zbor naše strokovne centrale in obenem žarišča vsega našega pokreta. 81 delegatov je zastopalo preko 2700 članov. Manjkali so samo zastopniki treh strokovnih skupin in ene zveze. Navzočih je bilo tudi lepo število funkcionarjev organizacij iz Ljubljane in okolice.

Otvoril je občni zbor ob pol 10 dopoldne načelnik tov. Srečko Žumer. V pozdravu delegatom in navzočim je zlasti izražal veselje, da zborujemo danes v svoji hiši. In v domači hiši se bomo vse lažje razgovorili o našem izvršenem in bodočem delu.

Pozdrav zagorskih steklarjev.

Načelnik je nato prečital pozdrav, ki so ga poslali občnemu zboru zagorski steklarji iz Paračina v Srbiji. Želijo občnemu zboru najlepši uspeh in pozdravljajo vse delegate ter pozivljajo vse tovariše, da požrtvovalno vsak na svojem mestu deluje v strokovni organizaciji. Občni zbor je z odobravanjem sprejel, da se tovarišem, ki so morali za kruhom v tujino, pošlje srčna zahvala in poziv, da ostanejo zvesti naši misli.

Pozdrav zastopnikov iz Zagreba in Splita.

Načelnik je nato pozdravil zastopnika Jugosl. strok. zveze iz Splita dr. Stjepana Podolska, ki je izjavil, da mu je v veliko veselje, da more vsaj malo prisostvovati tej veličastni skupščini. Izročil je tudi pozdrave zastopnika Radničkoga struk. saveza iz Zagreba dr. Ščetinca. Občni zbor je zastopnike burno pozdravljaj.

Zastopnik Delavske zbornice

tov. France Žužek je pozdravil občni zbor in povdaril, da je to lepo pa-

lačo, v katere dvorani danes zborujemo, v veliki meri pomagalo postaviti baš nastopanje krščanskih socialistov, ki so delo Delavske zbornice usmerili v strogo strokovno smer. Delavstvo bo moralo v tej smeri vztrajati, kajti le enotno se bo moglo uveljaviti v deželi in državi.

Za overovatelja zapisnika zadnjega občnega zbora je imenoval tov. načelnik tov. Križaja in Soberla.

Blagajniško poročilo.

Poročilo o financah JSZ je podal za čas od zadnjega občnega zbora (20. maja 1928) do 1. maja t. l. tov. Valant Milan. V svojem poročilu je navajal med dohodki predvsem članarino, ki gre za redne izdatke. Podrobno je navajal, koliko plačujeta ljubljanska in mariborska oblast, koliko skupine združene v okviru pojedinih ekspozitur. Tako odpade na ljubljansko oblast 72%, na mariborsko pa 29% cele članarine. Pri plačevanju prispevkov slede po moči stroke: papirničarji, kovinarji, usnarji, rudarji, lesni, tobačni itd.

JSZ zaposluje štiri strokovne in tri honorarne tajnike in dve pisarniški moči. Plačujemo najemnino, potnine na stanke, shode in občne zборе, nabavili smo precej novega inventarja, kar je moralo biti vse krito iz rednih dohodkov. Vsi drugi izredni izdatki so se morali kolikor se je dalo kriti iz izrednih dohodkov. Kljub štedenju končujemo z izgubo 18.705,72 Din. Promet pa je znašal 1 milijon 844 tisoč 425 Din 20 par in je napram lanskem narastel za polovico.

H koncu je pozival funkcionarje, da skrbijo za redno pobiranje in pošiljanje prispevkov in povdaril, da bo moralo tudi novo načelstvo zelo štediti in skrbno gospodariti.

Občni zbor je poročilo odobral.

Organizatorično-statistično in poslovno poročilo

je podal strokovni tajnik Jože Slak. Označil je preteklo leto z besedo konsolidacija. Od 1. januarja 1928 do 30. aprila 1929 je JSZ organizirala skupno 1793 novih članov. Direktno v JSZ je včlanjenih 38 živih skupin, zveza viničarjev jih ima 17, Prometna zveza pa dosedaj 3. Ostale zveze nimajo skupin. Najmočnejši so papirničarji, kovinarji, usnarji, kamnoseki, tekstilni itd.

Zene v organizaciji.

Poleg tobačnih delavk je organiziranih v JSZ še 781 oseb ženskega spola. So to predvsem iz tekstilne, oblačilne, papirniške stroke in hišnogospodinski posli.

Mladostni delavci.

Pri novo ustanovljenih skupinah je opaziti razveseljivo dejstvo, da je grô članstva mlajših let. Tudi novi člani starih skupin se rekrutirajo le iz mlajših letnikov. Pravih mladostnih delavcev, to se pravi onih pod 18 let starih pa ni veliko, vsega skupaj okoli 50.

Stanje članstva

Jugoslovanske strokovne zveze je kljub temu, da se je članstvo Strokovne zveze viničarjev znižalo od 1560 oseb na 680 družin razveseljivo, saj se je v celoti znižalo samo za 167. Število članstva strokovnih skupin samih, včlanjenih naravnost v JSZ pa se je znatno zvišalo. Zrastla je tudi Prometna zveza. Na ljubljansko oblast odpade 64,50%, na mariborsko pa 35,50% vsega članstva.

Neredni, bolni, brezposelni.

Nerednih članov je danes 610. Od teh jih odpade 30% na ljubljansko oblast, na mariborsko pa 40 z ozirom na število članstva. Kot neredni se smatrajo tisti, ki zaostajajo s članarino dva ali tri mesece. Kdor zaostane za več, se izloči iz kartoteke in ni več ne med nerednimi ne med člani sploh. 20 članov je bolnih, brezposelnih pa 32. Seveda je bila v zimskih mesecih slika povsem drugačna.

»Delavska Pravica« in organizacija.

Dalje je navajal poročevalec silno zanimivo statistiko »Delavske Pravice«. Naj omenimo le, da je neorganiziranih naročnikov lista le 570. Od 1. aprila do 15. maja t. l. ni list izgubil nobenega neorganiziranega naročnika, nasprotno je nekaj napredoval. Organiziranih pa je izgubil v tem času samo 6, kljub temu, da je tudi formalno obvezen list šele od 1. marca t. l. To znači, da je disciplina in zavednost organiziranih članov velika in trdna.

Mladina v organizacijo!

Poslovanje krajevnih skupin in zvez je bilo marsikje netočno. Povsod še primanjkuje tudi poslovno izvežbanih mo-

de, predvsem mlajših. Tu je odprta naloga Krekove mladine. Ako bi bil pri nekaterih skupinah boljši red pri poslovanju, bi imelo delavstvo gotovo več zaupanja do organizacije. Škoda, ki jo trpi organizacija radi slabega poslovanja nekaterih skupin, ni majhna.

V centrali.

Načelstvo JSZ je imelo 39 sej. Vršila se je ena seja vodstva JSZ. Na vse sho-

Strokovna poročila.

Strokovni tajnik tov. Peter Lombardo je podal strokovno poročilo o lesni, stavbinski, tekstilni, usnarjski in čevljarjski stroki in o organizaciji in gibanjih uslužbencev oblastnih zavodov in podjetij. Njegovo poročilo je občni zbor z velikim odobravanjem brez debate sprejel.

Strokovno poročilo o papirniški, kovinarski in rudarski stroki pa je podal načelstveni tajnik JSZ tov. Vilko Pita k o. Poročal je dalje o privatnih in trgovskih nameščencih, monopolskem delavstvu, železničarjih, viničarjih in o hišno-gospodinskih poslih ter tobačnih vpokojencih. V posameznih poročilih se je poročevalec podrobno pečal s stanjem in položajem poedinih industrij v državi in posebej v Sloveniji in navajal statistične podatke ter kazal na znaten napredek posameznih industrij in podjetij.

Iz splošnega dela njegovega poročila posnemamo zlasti:

Položaj industrije.

Industrija v Sloveniji se je v zadnjih 2 letih stabilizirala in nastopile so docela normalne razmere, dočim se je proces konsolidacije na jugu države šele pričel. Reči moramo, da ima naša industrija zelo ugodno in naravnost privilegirano stališče tudi v državnih zakonodajih. Tudi v zadnjem letu je bilo sprejetih več zakonov, ki so položaj industrije v splošnem še izboljšali. Organizacija industrije v naši državi je silna. Poleg industrijskih in trgovskih zbornic so tu še njihove močne razredne organizacije Zveze industrijcev, zveze posameznih panog industrije in karteli. Tako vsestransko organizirani kapital gotovo mora imeti odločilen vpliv v državi.

Delavska zakonodaja.

Temu odgovarjajoča je tudi delavska zakonodaja. Dejstvo je, da vse od dr. Gosarjevega ministrovanja sem ni prišel noben nov delavski zakon. Kako nujno potrebno bi bilo zavarovanje za starost in smrt, ki ga imajo že vse evropske države. Koliko manj bi bilo občinskih ubožnic in hiralic. Koliko teh sredstev bi se lahko obrnilo v produk-

de in sestanke, občne zbere skupin in zvez so šli zastopniki JSZ. Teh zborovanj je bilo nad 150. Okrožnic je bilo izdanih 20 v 923 izvodih. Tudi pisмени stik centrale z organizacijami je bil dosti živahen, saj je bilo odposlanih 1326 dopisov, prejetih pa 1357, celotni promet torej znaša okrog 3700 dopisov. Primerjaje z lanskim letom je narastel za 1100 dopisov. Spomenic se je odposlalo 14.

Delegati so poročilo vzeli z odobravanjem na znanje.

Za osemurnik.

Danes smo dejansko pred revizijo vse v naši državi obstoječe delavske zakonodaje. Gre predvsem za osemurnik in za socialno zavarovanje. Februarska anketa v Zagrebu je v jasni luči pokazala namere. Uredbe o del. času v trg. in obrt. delavnicah, katere načrt je bil izdelan in bi že imela stopiti v veljavo, do danes še hvala bogu ni. S to uredbo bi postala vsa določila zakona o zaščiti delavcev brezpredmetna. Kaj bo prinesla bodočnost, se še ne ve. Eno pa je nujno potrebno: da je vse delavstvo budno na straži in čuva svoje osnovne eksistenčne pogoje.

Delavska zbornica.

V tem letu bi se imele vršiti tudi volitve v Delavsko zbornico. Min. za soc. politiko pa je volitve do nadaljnjega odgodilo. JSZ se je na volitve že pripravljala z vsem elanom. Nam bi bilo ljubše, ako bi se volitve vršile, ker bi se jasno pokazalo, koliko smo močni. Kajti rezultat zadnjih volitev ne moremo smatrati za resničen odraz hotenja in mišljenja delavstva Slovenije.

Organizacija.

JSZ v preteklem letu razmeroma ni dosti na novo organizirala. Mnenja smo bili, da ne gre ustanovljati organizacij enodnevnice. Zlasti smo se držali načela, da mora biti izhodišče in osnova strokovne organizacije tovarna, obrat. Tembolj pa smo skrbeli za to, da se obstoječe očisti, utrdi in ojači. Brezdvoma je bila izvedba sklepov občnih zborov za mnoge skupine težka preizkušnja in je pri tem mnogo odpadlo.

Dalje je poročal tudi o stikih z organizacijami na Hrvaškem in v Dalmaciji. Omenjal je tudi zveze z internacionalno ter strokovnimi organizacijami v

drugih državah zlasti z Avstrijo in Nemčijo.

Poročilo načelstvenega tajnika je vzel občni zbor z odobravanjem in brez debate na znanje.

Predsedniško poročilo, ki ga prinašamo na drugem mestu je podal tov. Srečko Zumer. Tudi njegovo poročilo je občni zbor burno odobral.

Odobrenje računskega zaključka.

Ker so imeli vsi delegati računski zaključek preteklega poslovnega leta v rokah in ni nihče ugovarjal je bil leta brez zgovora enoglasno sprejet in odobren.

Poročilo nadzorstva

je podal predsednik nadzorstva tov. Jože Langus. Iz njegovih izjavanj posnemamo, da je imelo nadzorstvo med letom 4 seje in 2 ožjega odbora. Izvršilo je 11 revizij pri raznih skupinah in zvezah ter dvakrat revidiralo centralno blagajno.

Načelstvo je delalo dobro in se mnogo prizadevalo za ojačenje organizacije vsestransko in izvedlo več za organizacijo, naš pokret in za vse delavstvo koristnih akcij. Gospodarstvo načelstva je bilo usmerjeno v čim popolnejšo samostojnost in zato v veliko varčevanje. Knjige, priloge in gotovina popolno soglašajo. — Zato je predlagalo nadzorstvo, da da občni zbor načelstvu absolutorij s pohvalo.

Razgovor.

Tov. Al. Pukšič (Jesenice) je razpravljal o skupnem nastopanju zlasti s takozvanimi marksističnimi sindikati. Njegova izvajanja je občni zbor burno odobral.

Tov. Alojzij Lešnik (Laško) je v imenu rudarskih delegatov apeliral na centralo in tudi merodajne činitelje, da se že v naprej prepreči prekinjenje dela v revirjih TPD, kakor se to vsako leto ponavlja.

Tov. Aljančič (Maribor) je zlasti navajal težkoče organizacije v Mariboru in okolici, kjer se ima boriti s dvema nasprotnikoma: takozvanimi marksisti in takozvanimi krščanskimi ljudmi, ki jih je prevzel duh kapitalističnega mamonizma.

Jurij Kugovnik je navajal težave delavstva v mežiški in saleški dolini.

Poročilo nadzorstva je bilo za tem sprejeto soglasno. Enako tudi absolutorij načelstvu.

Novo načelstvo:

Člani: Gostinčar Jože, Langus Jože, Mrak Ivan, Pitako Vilko, Rutar Jože, Valant Milan, Vrhovec Jože, Zumer Srečko.

Namestniki: Jeršič Miro, Božič Ivan, Križaj Jakob, Rejc Zdravko, Rajner Jože, Petrovič Jože, Jaklič, Zupan Katarina.

Atom:

Družina in lastnina.

(Delavska okrožnica Leona XIII.)

20. Toda takšne pravice, ki se nahajajo v posameznih ljudeh, spoznamo kot mnogo trdnejše, če jih opazujemo, kako so skladne in zvezane z dolžnostmi ljudi v družinskem življenju.

21. Nobenega dvoma ni, da ima posameznik glede izbiranja načina življenja oblast in pristoje, da rajši hoče eno izmed obeh, ali slediti svet Jezusa Kristusa v devištvu ali pa se vezati z zakonsko vezjo. Noben človeški zakon ne more vzeti človeku naravno in prvotno pravico zakona, ali kakorkoli omejiti glavni namen ženitve, ki ga je spočetka postavila božja oblast. »Rastita in množita se.« (1 Moz. 1, 28.) Glej tu rodinjo ali domačo družbo, ona je sicer zelo majhna, toda prava družba in ona je starejša od vsake države. Zato mora imeti nekatere svoje pravice in dolžnosti, ki so povsem neodvisne od države. Ker smo torej dokazali, da je posameznim osebam po naravi dana lastninska pravica, moramo to prenesti na človeka v kolikor je glava družine, in sicer je ta pravica toliko trdnejša, v kolikor človeška oseba v družinskem življenju veliko več obsega. Najsvetejši naravni zakon je, da skrbi družinski oče za življenje in vso vzgojo svojih otrok, oni namreč ponaoljajo in na nek način podaljšujejo očetovo osebnost. In narava sama ga navaja k temu, da hoče svojim otrokom pridobiti in pripraviti, s čemur bi se mogli v negotovem poteku življenja dostojno varovati pred neugodno. Tega pa na noben drug način na more doseči, razen če je lastnik plodovitega imetja, ki ga more otrokom zapustiti kot dedščino.

22. Kakor država, na enak način je tudi družina, kakor smo omenili, resnična družba, ki jo

upravlja lastna, to je očetovska oblast. Zato ima gotovo družina, ki se mora seve držati ciljev, katere ji predpisuje njen najbližji namen, v izbiranju in uporabljanju sredstev, ki so ji potrebna, da ohrani svoj obstanek in pravično svobodo, vsaj enake pravice, kakor država. Rekli smo, vsaj enake pravice, ker je družinsko življenje miselno in dejansko preje bilo tu, kot združitev v državo, morajo biti dosledno tudi njegove pravice in dolžnosti prvotnejše in bolj naravne. Ko bi torej državljanji, družine, ki so del človeške družbe in države, namesto podpore našli v državi spotiko, namesto varstva kratenje svojih pravic, tedaj bi država bila bolj zoperna kot zaželjena.

Človek se lahko odpove svojim pravicam, v kolikor s tem ne krši dolžnosti, ki mu jih nalaga njegova narava. Tako se n. pr. posameznik lahko odpove zasebni lastnini, kakor to store tisti, ki obljubijo prostovoljno ubožstvo. Ni lahko se temu odpovedati, radi tega to ni zapovedano, ampak samo svetovano. Skoro nemogoče pa je to za tistega, ki nima dolžnosti skrbeti samo zase, ampak tudi za ljudi, ki še ne morejo skrbeti sami zase, to je za družinskega očeta. Zato obravnava Leon XIII. vprašanje o zasebni lastnini še posebej z ozirom na družino in s tem dokazuje pravico dedovanja. »Najsvetejši naravni zakon je,« tako utemeljuje papež to pravico, »da skrbi družinski oče za življenje in vso vzgojo svojih otrok, oni namreč ponavljajo in na nek način podaljšujejo očetovo osebnost.« (21)

Človek bi mislil, da je pač samo po sebi umljivo, da se tudi zakonodaja ozira na ta naravni zakon. Toda temu ni tako. Občni državljanski zakonik obravnava dedno pravo v §§ 531—824. In v § 533 določuje: »Dedna pravica temelji na zapustnikovi volji, izrečeni po zakonitem predpisu, na dedni pogodbi, dopustni po zakonu ali na zakonu.« Po veljavnem pravu torej ne določuje dedne pravice naravna dolžnost očetova, skrbeti za otroke ampak

volja zapustnikova in zakon. Ker pa tudi zapustnikova volja nič ne drži, če ni izrečena po zakonitem predpisu, je torej pravzaprav zakon tisti, ki določuje dedno pravico.

Nekoliko omejena je zapustnikova samovolja po § 765: »Zadolžni delež določa zakon vsakemu otroku polovico tega, kar bi mu pripadlo po zakonitem dednem nasledstvu.« To pa velja seve le v slučaju zakonitega dednega nasledstva. Po zakonu 727 nastopi le-to: »Ako pokojnik ni zapustil veljavne izjave poslednje volje, ako ni v njej razpolagal z vso svojo imovino, ako ni namenil osebam, ki jim je bil po zakonu dolžan dedni delež zapustiti, kolikor treba, ali, ako postavljeni dediči ne morejo ali nočejo sprejeti dedščine. O nezakonskih otrocih pa določa zakon 754 celo: »Do zapuščine očeta in očetovih sorodnikov ne gre nezakonskim otrokom zakonito dedno nasledstvo.«

Zapustnik je torej povsem prost, da sme brez nadaljnjega svojim otrokom odtegniti polovico svojega premoženja. Začudeno se človek vpraša: Zakaj? Ali morda zato, da jih kaznuje za grdo ravnanje s starši? Toda v tem slučaju bi morali biti določeni slučajni, v katerih bi dedščina ne prešla kraktkomalo na otroke. Seveda s tem ni rečeno, da bi v vsakem slučaju morali vse podedovati otroci. Ako ima zapustnik zadostno premoženje, je prav, da se ob sklepu svojega življenja spominja tudi splošnih koristi tistih družb, ki so ga v življenju podpirale, vedno pa mora ostati njegova prva skrb, ki je naravna dolžnost, to je preskrba otrok. Pravtako nerazumljivo je, da zakon izključuje od dedščine nezakonske otroke, saj tudi le-ti ponavljajo in na neki način podaljšujejo očetovo osebnost. Koliko samovolje, zagrenjenih ur in dolgotrajnega sovražstva bi bilo prihranjenega, če bi se zakonito dedno pravo bolje ujemalo s tistim, ki odgovarja namenu stvarjenja.⁴⁴

Nadzorstvo: Dr. Aleš Stanovnik, Baš Franjo, Jež Anton, Urbanija Tone, Pangeršič Ivan, Šilar Oskar.

Občni zbor je celotno listo sprejel brez ugovora soglasno.

Samostojni predlogi.

Tov. Žužek je stavil načelstvu JSZ pravočasno dva predloga.

Prvi govori o tem, da osvoji Jugoslovanska strokovna zveza za svoje delovanje med proletariatom za čas do II. kongresa krščanskih socialistov v okvirju stališč, ki morejo veljati za današnje dni in obstoječe razmer kot splošno veljavne resolucije »socialnega dneva«, ki se je vršil 8. septembra 1928 v Ljubljani.

Sprejet je bil končno smiselno isti predlog z dodatnim predlogom, ki ga je stavil tov. Pitako, da se sestane 10 članska komisija, ki naj resolucije preštudira in za tem poroča vodstvu JSZ. Člane te komisije imenuje načelstvo JSZ.

Za organizacijo mladostnega delavstva.

Drugi predlog se glasi:

Nadprodukcija pomočniškega naraščaja vseh strok, zlasti pa kovinarskega, lesnega, oblačilnega in živilskega je tako velika, da utegne v enem desetletju

vsled nastale prevelike rezervne armade kvalificiranega delavstva skoro onemogočiti življenski obstoj profesionalnega delavstva. Na drugi strani je položaj industrijskega mladostnega delavstva, prav posebno ženskega, že danes tako brezupen in kritičen, da moramo brez odloga dvigniti svoj glas in usmeriti svoje delovanje v njegovo sanacijo. Zato predlagam: Občni zbor JSZ dne 26. maja 1929 skleni:

»Načelstvu JSZ se naroča, da organizira brez odloga strokovno akcijo za zaščito vajeniškega naraščaja in industrijskega mladostnega delavstva tako kot je zahtevajo pravični interesi delavstva ter racionalni razvoj obrti in industrije.«

Predlog je bil z odobravanjem enoglasno sprejet.

Tov. načelnik Žumer je zaključil občni zbor ob pol 2 popoldne z željo, da vlada v naši organizaciji poleg resnega in vsestranskega stremjenja in prizadevanja za zmago proletariata tudi res pravo socialistično, krščansko bratstvo in tovarištvo. S tem bomo gradili najtrdnjše temelje enotni fronti proletariata, ustvarjali silo, ki je ne bo zrušil noben napad in snovali pretarsko bodočnost. Pri tem delu nam pomagaj Bog!

Novi dogodki.

Invalidski zakon.

Pred zakonodajnim svetom je invalidski zakon. Člani zakonodajnega sveta so že davno prejeli ves material, da ga temeljito prouče. Zastopnik ministra za socialno politiko je izrazil željo, da naj ostane v veljavi dosedanj invalidski zakon. Vendar se je v zakonodajnem svetu splošno povdarjalo, da je stari zakon potreben spremembe zlasti glede povražanja invalidnine roditeljem padlih vojakov, ki so do sedaj dobivali minimalno podporo. Druge države imajo invalidsko vprašanje pač drugače rešeno kot pri nas. Pri nas pa je preje vsaka stranka ob volitvah in pred padcem vlade obljubljala vse mogoče stvari, storila pa je — nič, če izvzamemo neprestane preglede invalidov.

Zakon o podpiranju domače lesne industrije.

Na predlog ministra za šume in rude je kralj podpisal zakon o podpiranju domače lesne industrije. Bistvo tega zakona je zaščita domačih malih in srednjih tvrdk za obdelavo lesa, v prvi vrsti zlasti žag. Tem tvrdkam se omogočuje izključna pravica do lesa, ki ga država prodaja na licitacijah. Velikim tujim tvrdkam pa se omogočuje nakup lesa v naši državi samo s pomočjo dolgoletnih pogodb z našo državo.

Vzrok, da je bil ta zakon tako hitro sprejet in objavljen, je predvsem v krizi naše lesne industrije. 70% našega lesa se je dosedaj oddajalo tujim tvrdkam in komaj 28% je prišlo domačim tvrdkam v prid. Tuje tvrdke so namreč z namenom, da bi udušile sodelovanje domačih tvrdk, pri vsaki licitaciji ponujale višje cene in so se poleg licitacije istočasno zavarovale tudi z dolgoletnimi pogodbami. Zato se jim je izplačalo, da so stavile višje ponudbe pri navedenih licitacijah, ker so se okoristile iz dobav

lesa in dolgoročnih pogodb. Na ta način so hotele doseči monopol na lesnem trgu.

Zakon je seveda začasnega značaja. Določen je za dobo desetih let.

Prav, da se domače ljudi podpira. Sedaj je samo vprašanje, koliko bodo od tega imeli delavci in koliko bodo gotovi ljudje sami spravili v žep. Pa še eno: kako bo sedaj tuji kapital imel »domačo, jugoslovansko« firmo.

Zakon o pravoslavni cerkvi.

Vrhovnemu zakonodajnemu svetu je predložil min. prosv. zakon o pravoslavni cerkvi. Pravoslavni arhijerijski sabor je pa predložil svoj načrt, ki se od oficijelne precej razlikuje zlasti glede upravljanja cerkvene imovine, glede finančiranja cerkv. občin, zlasti pa glede poučevanja verouka. Znano je, da se pravoslavni in katoliški verski zastopniki strinjajo in vodijo skupno borbo za pravice Cerkev. V Sloveniji in Hrvaški se zbirajo podpisi za verski pouk na vseh šolah.

Industrijske korporacije.

Dne 24. maja t. l. se je v Belgradu vršil občni zbor Centrale industrijskih korporacij iz cele države. V svoji resoluciji zahtevajo poleg ureditve prometa in še nekaterih sprememb glede davkov in taks tudi revizijo socialne zakonodaje. Seveda si revizijo predstavljajo v svojo osebno korist ne pa v korist celote zlasti delavstva. Delavstvo mora absolutno stati na že pridobljenih pravicah in zahteva samo izpopolnitev že obstoječe zakonodaje zlasti glede starostnega in brezposelnega zavarovanja in zavarovanja kmetijskih delavcev. Država in vlada ne umeta pa tudi nista tukaj samo za industrije ampak za vse, prav vse stanove in tudi za delavce. Drugod na te še prav posebno gledajo.

Rudarski zakon.

V gozdarskem in rudarskem ministrstvu je izdelan nov rudarski zakon. Potreben je nov zakon prav zelo, ker so danes razmere vse drugače kot pred vojno. Zakon bo obsegal in vseboval določila o celotnem vprašanju te industrije. Zakon bo prišel pred vrhovni zakonodajni svet v najkrajšem času.

Šumska afera.

Z nastopom sedanje vlade so bili nekateri višji uradniki v gozdarskem ministrstvu suspendirani radi nepravilnih in v škodo države narejenih manipulacij. Sedaj so jih šest, med njimi glavnega ravnatelja Stamenkoviča oddali državnemu pravniku. Pa pravijo, da pridejo še nekateri uradniki na vrsto.

Proces proti Puniši Račiču.

Ta teden se vrši v Belgradu proces proti bivšemu poslancu Puniši Račiču, ki je lansko leto junija streljal v Narodni skupščini in umoril Pavla Radiča, Stjepana Radiča, dr. Basarička in ranil Grandžo. Soobtožena sta tudi poslanca T. Popovič in Luna-Jovanovič. Dosedaj se je prijaviло 30 zagovornikov za obtožence, med njimi pa ni niti enega Hrvata in samo en Slovenec. Zališanih bo cela vrsta prič, med njimi mnogo bivših ministrov. Zanimanje je silno veliko. Navzočih bo 40 tujih časnikarjev. Za vstopnice k obravnavi je silna borba. Poleg zgolj pravnega značaja bo razprava zanimiva z idejnega stališča glede parlamentarizma, strankarstva, stankarske morale, političnih metod itd.

Zasebni nameščenci

Resolucija,

sprejeta dne 25. maja 1928.

Privatni nameščenci, zbrani na izrednem občnem zboru Zveze trg. in privatnih nameščenecv v Ljubljani ugotavljajo:

1. Da je položaj nameščenstva v materialnem oziru slab in globoko pod predvojnimi stanjem.
2. Da trpi nameščenstvo pod istimi socialnimi krivicami kot ročno delavstvo.
3. Zato je nujno potrebna medsebojna podpora in skupna borba ročnega in duševnega delavstva (nameščenstva) proti kapitalističnemu izkoriščanju.

Organizirano nameščenstvo zato vabi vse privatne in trgovske nameščenecv, ki priznavajo zmogovitost načel krščanskega socializma, da se organizirajo in povsod ustanove našo organizacijo.

Nameščenstvo ugotavlja, da se v svojem razrednem boju ne bori proti drugim slojem delovnega ljudstva in proti današnjemu kapitalističnemu neredu in povdarja sledeče svoje osnovne zahteve:

Eksistenčni minimum, najmanj 25 tisoč Din, osemurni delovni čas.

Odnosaje med delodajalci in delojemalci naj urejajo kolektivne delovne pogodbe javnopravnega značaja, ne pa usiljene pragmatike.

Izpelje naj se zavarovanje za starost in onemoglost v polnem obsegu in razširi veljavnost zakona za privatne nameščenecv iz l. 1910. na vso državo.

Organizirano nameščenstvo opozarja svoje tovariše, da je le organizirana borba uspešna, naroča centrali krščanskih strokovnih organizacij, da vodi še naprej svojo borbo za materijalne interese obojega delavstva pošteno in odločno in ji izreka popolno zaupanje.

Strokovna skupina priv. in trg. nameščenecv je imela 25. maja svoj izredni občni zbor, ki ga je otvoril in vodil tov. podpredsednik Valant. Občni zbor je spremenil pravila. Skupina se je preosnovala v »Zvezo trgovskih in privatnih nameščenecv«, ki razširja svoj delokrog na celo državo. Po mestih se bodo osnovala podružnice. Sprejet je bil tudi poslovnik. Referent je v svojem poročilu pokazal razvoj našega gibanja in pot organizacije. Občni zbor je enoglasno sprejel resolucijo, ki je poudarek zahtev priv. nameščenecv in poziv vsem organiziranim.

Krekova mladina.

Za občni zbor centrale 2. junija je dovoljena glasom odloka Generalne direkcije državnih železnic G. D. br. 40.005-29 polovična voznja, ki velja od 1. do 4. junija 1929. Udeleženci občnega zbora naj kupijo na odhodni postaji cel vzni listek in naj zahtevajo nanj moker žig. V Ljubljani naj karte ne oddajo, ker jo rabijo pri povratku. Javite delegate, sporočite predloge. Začetek občnega zbora ob 10. Bodite točni. Občni zbor se vrši v dvorani Delavske zbornice. Na svidenje!

Ustanovni občni zbor nove ljubljanske podružnice Krekove mladine se bo vršil v soboto dne 1. junija ob 8 zvečer v prostorih Centrale.

Dnevni red:

1. Čitanje pravil.
2. Sprejem članov.
3. Volitev odbora, namestnikov, nadzorstva, razsodišča in delegatov za občni zbor centrale.

Predlogi in slučajnosti.

Pozivam vse tiste, ki so dobili posebno pismeno vabilo, da se udeležijo občnega zbora, da ustvarimo iz nove podružnice novo življenje. — Slak Jože, sklicatelj.

Tedenske novice.

Hude kazni. Državno sodišče za zaščito države je radi propagande komunizma obsodilo Andrijeviča na 15 let, Gruberja na 12, Božoviča na 10 in druge pod osem let. Koliko zagovornikov se je javilo v obrambo obtožencev in koliko bi se jih javilo, časopisi ne poročajo. Puniša Račič ima 30 zagovornikov, kakor poročamo na drugem mestu.

Imenovanje v tiskovnem uradu. Za šefe odseka in namestnika šefa centralnega tiskovnega urada predsedstva vlade je imenovan bivši narodni poslanec Smodej France.

Davidovič ni interniran. Nekateri inozemski listi so pred časom pisali, da je bil tudi bivši ministrski predsednik Ljuba Davidovič interniran. Predsedništvo vlade je izdalo komunikve, v katerem vse te vesti demantira.

Zopet 2 tisoč delavcev brezposelnih? Belgrajski listi so prinesli iz Sarajeva vest, da bo uprava velikega gozdnega

Joseph Wittig — prev. M. J. M.:

Otroci z ulice svetega Lavrencija.

»Če vam je oče prepovedal beračiti, zakaj ste vendar zdaj prišli beračiti. Saj imate tudi vi zapoved, da poslušate starše.«

Rut se je do kraja prestrašila, pa se je spet vzravnala in odgovorila:

»Nismo hoteli priti beračiti! Toda nismo imeli nič več za pod zob in stradali smo že ves dan. Tedaj sem začela moliti in Bog mi je dejal: Pojdi tja v hišo in se vzpni daleč navzgor. Tam stoji kosilo zate in za tvoje bratce. Glej, stara žena ga je že odnesla gori.«

Tedaj sem jo rahlo potegnil nase in ji dejal:

»Ne, ti nisi beraški otrok. Ti si božji otrok.«

Od tedaj se je množilo število mojih obiskovalcev. Trije so prihajali vedno z zahtevo po kosilu, drugi so hoteli le »z njimi prihajati«, ker da je pri meni

»tako lepo«. Nisem takrat še vedel, da je za mladega moža tako zelo nevarno, dovoliti tujim otrokom vstop v svojo sobo. V kako sumnjo bi bil mogel priti! Majhno ljubosumnje bi bilo enega izmed otrok lahko pripravilo do tega, da bi najslabše o meni izpovedal, ne, na to sploh nisem mislil. Premišljeval sem le to, kaj se more zdeti otrokom pri meni »tako lepo«. Seveda je bilo v moji sobi lepše in solnčnejše kot po gnezdih na Lavrencijevi cesti. Toda saj ni vendar skoraj nikakega okrasja. Miza, dva stola, postelja, omara s stojalom za knjige, nekdanje vse rumeno polirano, in na steni križ, kropilnik in Kristusova glava iz Hoffmannovega »Bogatega mladenciča«, — to je bilo vse.

Je bilo to vse? Ali ne more biti v sobi mnogo nevidnega? Bil sem nekoč pri sveti spovedi v stolnici. Spovednik, mlad, zelo strog stolni vikar, ki me je z očetovsko ljubeznijo hotel voditi po poti k svečenstvu, mi je dejal: »Dobre oči imaš in se veseliš vsega, kar je lepo. Toda pomisli, da je vse, kar zreš,

samo zastor. Za zastorom biva Bog s svojimi angeli in svetniki. Zaveso moraš nekoliko odgrniti! Če prideš v svojo sobo, vzemi blagoslovljene vode in naredi križ! Potem prosi troedinega Boga in angele in svetnike, naj pridejo k tebi in bivajo pri tebi. Tedaj se zagrinjalo odpre in zdaj odpri duševno oko. Začni s tem, da angela varha kličeš k sebi.« To sem delal vsak dan. In drugi svet je postajal vedno razločnejši in vidnejši za moje duhovno oko — dokler ni vstalo spet poganstvo iz mojih knjig — dokler nisem spet dejal: to je vendar vse sama fantazija.

Sredi v tej menjavi pobožnih gledanj in nevarnih dvomov me je nekoč spet potegnilo v prazno podstrešnico, v katere samoti sem se Gospodu pogosto približal. Ko sem hotel odpreti vrata, sem čutil, da jih nekdo od znotraj zadržuje. Bilo je proti večeru in vedno sem računal s tem, da bi mogel kak potepuh najti to prosto prenočišče in ga uporabiti. — Srce mi je bilo v velikih lokih.

»Kd oje notri?« sem zavpil s skoraj zadušenim glasom.

Nič odgovora.

Tedaj sem z vso močjo potegnil vrata — in kot kamen je zletela neka postava proti meni ter se mi zgrudila pred noge.

»Odpustite, gospod, nisem hotela nič hudega!«

Bila je Rut. Trepetala je in se tresla po vsem telesu; skoraj neslišno ihtenje in drgetanje je prihajalo od nje.

»Kaj iščeš tu?« sem skušal vprašati z vso strogostjo. Zakaj tedaj še nisem vedel, da se mi strogost že pri poskusu ponesreči.

»Pustite, da grem,« je odgovorila Rut, »a verujte mi, nisem hotela — krasti.«

»Zaj pa sicer iščeš na podstrešju?« Medtem sem jo bil prijel za roko in jo potegnil na stopnice. »Zdaj mi povej, kaj je s teboj, sicer te moram spraviti na policijo.«

(Dalje.)

industrijskega podjetja »Krivaja« odpuštila vse svoje delavstvo okoli 2 tisoč po številu. Uprava podjetja, katerega delnice ima tudi država, motivirata svoj sklep, češ, da je prikrajšano podjetje na svojih dohodkih in da z delom vsled tega ne more nadaljevati, ker bi sicer delal v izgubo.

Legitimiranje članov in svojecev OUZD. Dogajajo se slučajji, da prihajajo nekateri člani in njih svojci v ordinacijo k zdravnikom. Okrožnega urada za zavarovanje delavcev brez legitimacij, s katerimi bi mogli dokazati svojo identiteto (istovetnost). Zato se člani in njih svojci tem potom opozarjajo, da morajo k vsaki ordinaciji prinesiti seboj poleg predpisanih uradnih listin tudi še osebno legitimacijo, n. pr. delavsko knjižico, legitimacijo društev (strokovne organizacije) s fotografijo itd. Kdor pride brez take legitimacije v ordinacijo, ne bo sprejet.

Pri Javni borzi dela v Ljubljani je delo na razpolago: moškim: 15 hlapcem, 11 rudarjem, 1 vrtnarju, 3 del. za roč. opekarne, 1 cementarju, 2 stavb. ključavničarjem, 2 kleparjem, 1 strojniku, 1 kurjaču, 5 stroj. ključavničarjem, 1 elektrikarju za močno strujo, 11 mizarjem, 2 kolarjem, 1 žagarju, 1 cirkularistu, 1 sedlarju, 1 usnarju, 2 tkalcem, 1 tapetniku, 11 čevljarjem, 5 krojačem, 2 pekoma, 1 slaščičarju, 1 mlinarju, 24 zidarjem, 22 tesarjem, 6 pleskarjem, soboslikarjem, 9 zid. težakom, 4 tesačem, 20 gozd. delavcem, 1 pečarju, 1 lakirarju, 14 vajencem; **ženskam:** 1 pletilki, 1 tamburirarici, 1 natakariči, 2 kuharicam, 1 postrežnici, 2 služkinjam.

Pri borzi dela v Celju je delo na razpolago: 21 hlapcem, 10 oglarjem, 18 gozd. del., 5 poljskim delavcem, 1 lončarju, 1 terasarju, 6 kamnosekom, 50 kamnosekom za granit kocke v Hercegovino, 3 kleparjem, 6 ključavničarjem, 1 kovaču, 15 mizarjem, 1 lesostrugarju, 1 kolarju, 1 žagarju, 2 čevljarjem, 1 peku, 1 mlinarju, 10 tesarjem, 2 slikarjem,

1 strojniku-električarju, 20 delavcem, 1 kočijažu, 20 vajencem. — **Zenskam:** 68 deklam. in poljskim delavkam, 1 frizerki, 1 perici, 8 natakaričam, 5 hotel. kuharicam, 4 hotel. sobaricam in služkinjam, 1 pisar. moči, 2 vajenkam.

Po svetu.

Poraz avstralske delavske stranke. V avstralski pokrajini Queenslandu so se vršile volitve. Narodna kmečka stranka je dobila 44 mandatov (prej 29), delavska 26 (43), nezavisni 2 (0). Pokrajina je agrarna, a delavci so imeli v rokah vlado celih 14 let.

Volitve v Angliji. 20. maja je bilo uradno zaključeno vlaganje kandidatnih list. Postavljenih je 1738 kandidatov. To je dosedaj največje število v zgodovini angleškega parlamenta. Po strankah so razdeljeni kandidati sledeče: 590 konservativcev, 579 delavcev, 507 liberalcev in 25 komunistov, ostali so brezbarvni. Med kandidati je tudi 70 žen, od teh 10 konservativnih, 29 delavk, 25 liberalk, 5 komunistinj, ena pa je neodvisna. — Pri zadnjih volitvah je bilo 1428 kandidatov, od teh žen 41. V poslanski zbornici so imeli dosedaj konservativci 400, delavska stranka 162, liberalci 46, 8 pa je bilo raznih poslancev. Dočim je bilo pri volitvah l. 1924. izvoljenih brez protikandidatov 32 poslancev, imata to čast sedaj samo 2. — Ze z navedenega je razvidno, da je volilna borba zelo vroča. Kakšen bo volilni rezultat se ne da mnogo predvideti. Skoro gotovo je le to, da konservativci dosedanje tako absolutne večine ne bodo ohranili. Nekateri pričakujejo, da bodo rezultat odločili ženski volilci. Pri teh volitvah bo namreč prvič volilo več milijonov žensk, ki dosedaj niso imele volilne pravice. Vse stranke posvečajo zato veliko pažnjo agitaciji med ženstvom zlasti mlajšim. Liberalci in konservativci se kar kosajo v popularnih volilnih geslih in šlagerjih. Ven-

dar se volilna borba giblje v mejah dostojnosti. Volitve bodo 30. maja. Zbornica se pa sestane 25. junija.

Otte naslednik Stegerwolda. Ker je dosedanji predsednik zveze krščanskih strokovn. organizacij Nemčije dr. Adam Stegerwald postal najprej predsednik parlamentarne frakcije centruma in potem minister za promet v vladi socialista Hermana Müllerja, je mesto predsednika strok. organizacij odložil. Na njegovo mesto je centralni odbor izvolil dosedanjega general. tajnika Bernharda Otteja. Le-ta je bil lani tudi izvoljen na mednar. kongresu za predsednika internacionale. Odbor je izrazil ob novi izvolitvi Stegerwaldu vse priznanje za njegovo 28 letno delo na čelu organizacij in je prepričan, da bo tudi v bodoče stalno sodeloval z organizacijami.

Na kongresu soc. demokratov Nemčije, ki se vrši v Magdeburgu je predsednik stranke govoril o današnji vladi in priznal, da je soc. demokrate potreba prisilila, da so šli v tako kombinacijo, daši je razumljivo njihov ideal čista socialistična vlada. Glede krvavih dni v Berlinu je rekel, da je bilo čisto v redu, ako se je vlada držala zakonov in da stoje socialni demokrati na stališču zakonitosti ter nasilna sredstva odklanjajo. Francoski socialisti so se izjavili za razorožitev in za sporazum z Nemčijo. — Čudno, čudno, Francija, kjer imajo socialisti toliko moč, pa najbolj militaristična država.

Indijci zahtevajo samostojnost. V Indiji so zopet razplamteli hudi politični boji. Akcija Indijcev za samostojno državo stopa v vedno ostrejšo obliko. V Bombayu so se vršili veliki shodi, na katerih je govoril tudi Ghandi. Indijci zahtevajo, da jim da angleška vlada najkasneje do 1. jan. 1930 stališče dominiona kakor ga zavzema n. pr. Kanada ali Irska. To je enodušna zahteva vsega indijskega naroda. Ghandi je pozval ljudstvo k splošnemu odporu proti sedanjim vladim. Zahteval je tudi preureditev narodne skupščine.

Ameriška velesila. V Združenih državah Amerike izhaja 300 časopisov za otroke, 700 kmetijskih časopisov in 2500 dnevnikov. Število dnevno izhajajočih izvodov se ceni na 40 milijonov, mesečnikov 95 milijonov in 55 milijonov tedenskih listov vsak teden. — V Nemčiji izhaja 3300 dnevnikov.

Ali je res? »Kölnischer Volkszeitung« prinaša sledečo notico iz Berlina: Cerkveni krematorij v Berlinu? Berlinska mestna sinoda je sklenila z malo večino sklep, da se zgradi cerkveni krematorij za Berlin. O tem sklepu bo razpravljala sedaj generalna sinoda. »Kölnische Volkszeitung« je list nemške katoliške stranke.

Za kratek čas.

»Pravijo, da je jako muzikaličen.«
»O pač. Doma pri svoji ženi že več let igra drugo vijolino.«

Ciril je šel z mamo k zobozdravniku, ki mu je izruval zob. »Nič ne maraj, fantek,« mu reče zobozdravnik, »saj ti bo drugi zrastle.« Ciril: »Ali še pred večerjo?«

Gospod župnik je srečal grobarja ter ga ogovoril: »No, Miha, malo opravka, kaj ne.«

Miha: »Res je, gospod župnik, cel mesec nisem še žive duše pokopal.«

»Ako denar vložim v hranilnico, kedaj ga lahko dvignem?«

Blagajnik: »Takoj drugi dan, samo sedem dni prej nam morate to sporočiti.«

Vrednost denarja. Za 100 nemških mark dobiš 1355 Din, za 100 avstrijskih šilingov 797.73 Din, za 1 dolar 56.70 Din, za 100 francoskih frankov 221.47 Din, za 100 češkoslovaških kron 168.20 Din, za 100 lir 296.75 Din.

Kako gospodarite najbolje? Kako se zaščitite najuspešneje? Kako si prihranite vsako leto 3% Vaših izdatkov?

ČE STE ČLAN IN OBENEM ODJEMALEC PRI

I. delavskem konzumnem društvu v Ljubljani r. z. z. o. z.

Pisarna: Kongresni trg št. 2

Ustanovljena 1895

Telefon 2255, 2855

ki ima danes preko 10.000 rednih članov in 29 prodajalen po vsej Sloveniji. Zadruga ima do danes sledeče oddelke: specerijski, kolonijalni, manufakturni in galanterijski in je vsled tega v stanu ugoditi vsem željam in potrebam svojih članov.

Iz vse svoje duše

René Bazin

Poslovenil Niko Kureč

Istočasno je mrtva sezija redčila delavke gospe Clémence. Prenekateré so morale v nekaj dneh nastopiti prisilne počitnice do konca septembra: Mathilda, Jeanna, Lucija in še druge. Na večer je gospodinja katero poklicala k sebi. Nekaj minut nato se je vrnila rdečih oči. Ves svoj pogum in ves svoj strti ponos je porabila, da je rekla: »Na svidenje, gospodične. Nocoj sem jaz na vrsti. Grem na počitnice...« Prijateljice so jo objele, druge so ji stisnile roko. Ni bilo videti, da bi katera čvnila, da se ne bodo videle v jeseni. In vendar jim je bila izkušnja povedala, da segajo modne muhe celo do njih služb in da se ne vrnejo vedno vse, ki odhajajo z obljubo, da bodo v jeseni spet sprejete. Vezale so ovratnico v pentljo, šle malo pred drugimi po stopnicah in prvič v vsem letu niso počakale tovarišic, da bi ponovile na pragu: »Na svidenje, Irma. Na svidenje, Reina. Na svidenje, Henrietta.« Bolest jih je pogrnala brž daleč stran od tistih, ki so še ostajale v službi in bodo še brez njih delale za zelenimi mizami. Vajenka je zaklenila nepotrebni stolec v stensko omaro, namenjeno obleki. Drugo jutro je katera izmed prihajajočih iskala z očmi njo, ki je bila odsotna, se spomnila, zavzdihnila in molčala.

Marija Schwarzova je bila k sreči še ostala. Prosila je zanjo Henrietta, katere vpliv je bil tolik, da je dosegla za svojo varovanko celo neznanost povzicanje plače. »Storim to edino-le radi vas,« je bila dejala gospa Clémence, »in je skoraj da krivica.« Taka naklonjenost gospodinjje je svedela pridobivala Henrietti simpatije, ki jih je bil vse dotlej zadrževal strah pred delovodkinjo, gospodično Avgustino. Reina se je bila nekega popoldneva pravna koncu mize sklonila k Henrietti: »Gospodična Henrietta, nekaj vam moram zaupati. Mislim, da se bom v jeseni možila. Skromno bo, a on me ljubi. Uslužben je pri železnici. Ali hočete priti v nedeljo? Tako vesela bi bila, če bi hoteli. Govorili

smo že o vas.« Enako ji je bila dejala Irma, ko jo je Henrietta nekega dne vprašala: »Ste trudni? Kašljate?« »Jaz? Z mano je pri koncu. Že dolgo vem. Ko bom že prav bolna in ne bom živela več tako kakor zdaj, bom poslala po vas, da me potolažite. Kaj veselo to ni, kar vam obljubljam... Dotlej pa — ali bi vas veselilo brati kako Daudetovo povest? Brala sem eno, ki je bila tako lepa, da sem jo vso prepisala, ker nisem mogla knjige obdržati. Prinesem vam zvezek, kaj?«

Marija je ostajala ista, smela, srednja delavka, brez kakršnega koli npravnstvenega življenja. Bila pa je polna ljubezni in do skrajnosti odkrita. Med smehom ji je bila dejala na nekem nedeljskem izprehodu: »Saj veš, da bi bil tvoj brat Antoine kar pri volji, da bi mi začel dvoriti. A ne maram, saj razumeš. Preveč bi ti bilo težko.« Tikali sta se od onega dne, ko je bila Mariji povišana plača. Henrietti ni bilo za nepotrebno govorjenje. A s prijetnim navdahnjenjem dekleta in umetnice se je bila požurila, da je revni olepšala stanovanje. Vedela je, da pregrdih sten ni kaj prida. S časom je zato z obzirno pomočjo gospe Lemariejeve in čudnimi prihranki dala Marijinemu stanovanju skoraj srčkano lice. Vse je bilo na novo pobeljeno. Na oknih so bili zastori, v sobi nova miza s prtom, na stenah dvoje pokrajinskih slik, ki jih je Henrietta tako cenila in ki jih je bila posodila svoji prijateljici: »Vrnila mi jih boš, ko boš bogata, Marija.«

Vzradoščena duša je brž stvariteljska. Henrietta je zamišljala nove vzorce. Bili so tako ljubki, da je gospa Clémence govorila, ko jih je sama delala na visoka črna stojala v razstavnem salonu: »Poznamo to: zdaj je v cvetju... Vsem se odpro trenutki, ko so podobne vilam. To traja tri mesece, šest mesecev in ne povrne se nikdar več...« To leto so bile žene in gospodične, ki so nosile čuda, zamišljena od Henriette, deležne poklonov radi svojega dobrega okusa. Polno uspehov so imele po kazinih, v morskih kopališčih, pri dirkah, prvi prvih lovih. Niso pač mislile na neznanost umetnice, ki se pod svojim delom ni podpisala, ki pa je zanje bila združila v tej razvrstitvi cvetlic, čipk, trakov, vseh teh nežnih stvarih, ki jim dolgo trajanje ni usojeno, resnično umetniško misel, enega izmed tistih božanskih trenut-

kov, ko duh v tisočeri oblikah po svoji podobi ustvarja. Bogatini, zemeljski bogatini, da bi poznali vse žalostne ure in vse krasne zamisli, ki jih nosite!...

Zjutraj je Etienne skoraj vsak dan plul mimo v svojem čolnu, zavlil in zavozil v trentemoultski pristan. Henrieta se je na ograji balkona naslonila na komolce. Oleandrov popki so se imeli razvesti v nekaj dneh. Sanjavo in vedno nekam blede je gledala velikega čolnarja z Loire, ki se tudi ni mogel iztrgati svojemu tihemu snu. Samo dvakrat, ko je bila svetloba vsa nežna in nad reko ni bilo megle ter sta se videla tako, da sta ločila drug na drugem peteze, je bil vzel Etienne z vrha kupov jerbosov z zelenjavo svež šopek in ga zagnal v zrak. Mala barvna kepica se je bila dvignila proti pečinam Ste-Anne, potem je bila padla v tokove. Pol v vodi, pol nad vodo je plavala po Loiri navzdol.

XVII.

Po prvem septemborskem deževju so akacije z ulice Ermitage izgubile prav zadnje zelenje. Njih pahuljčasto listje je viselo z vej rumeno kakor dateljni. Uslužbenke so govorile o tistih, ki bi se naj vrnile koncem meseca. Jutra in večeri so bili mrzli. Pričeli so se prikazovati v stenski omari gospe Clémence spet plašči in suknjiči iz preteklega leta z novim ovratnikom ali novimi našivi. Nevihte pa, ki rade prihajajo po Loirini dolini, so prinašale dušljivo vročino čez dan. Nekega popoldneva je Henrietta, izmučena od napore vsega dneva, čutila, da je skoraj pri koncu. Iznad motnih stekel v delavnici je bilo videti sivkaste oblake, ki jih je solnce žareče obrobilo in so se neprestano preganjali in lovili, a se je zdela, da ostajajo vedno na istem mestu. Delavni, iznajdljivi Henrietti so blodile oči od okna do obledelih rož po stenah. Naslanjala se je na stolovo naslonjalo, prazne roke so ji počivale na mizi. Lasje so jo težili, ko da so iz nerazčesanega zlata. Zaspala je.

Gospa Clémence je vstopila po prstih in izpregovorila suho:

»Gospodična Henrietta, govoriti moram z vami; pridite, prosim.«